

Пузіков Д. О.,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант відділу історії та філософії освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІВНИК ІЗ ПРОГНОЗУВАННЯ ЗМІСТУ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ: ЗМІСТ І СТРУКТУРА

Успішність прогнозування розвитку загальної середньої освіти залежатиме від розроблення надійних прогнозів її змісту. Результативність прогнозування змісту загальної середньої освіти визначатиметься створенням необхідного теоретико-методичного й навчально-методичного забезпечення цієї діяльності [4], підготовленістю до неї суб'єктів

прогнозування, котрі належать до його різних організаційних рівнів [3]. Одним із важливих кроків на шляху до створення необхідного теоретико-методичного й навчально-методичного забезпечення прогнозування змісту загальної середньої освіти є конструювання практичного посібника для вчителя з означеної вище діяльності.

На нашу думку, створення й апробація такого посібника мають передувати конструюванню відповідного підручника, навчально-методичного комплексу. Дотримання такої послідовності конструювання навчально-методичного забезпечення (посібник - підручник — навчально-методичний комплект) дасть змогу якнайповніше врахувати в цих розробках специфіку підготовки педагогічних працівників до прогнозування змісту загальної середньої освіти, їхні практичні запити.

У змісті посібника необхідно врахувати чотири важливі аспекти підготовки педагогічних працівників до прогнозування змісту загальної середньої освіти: професійно-діяльнісний, компетентнісний, науково-методичний, інформаційно-технологічний.

Урахування в змісті посібника *професійно-діялісного аспекту* дасть змогу якнайповніше реалізувати в ньому замовлення вчителів [1]. Інакше кажучи, відібрати теми, пов'язані із тими об'єктами змісту загальної середньої освіти, вироблення прогнозів розвитку (оптимального стану) яких матиме найбільше значення для успішного виконання професійних обов'язків вчителя (керівника методичного об'єднання, заступника директора). У змісті посібника важливо передбачити навчальні матеріали, засвоєння яких готуватиме вчителя до розроблення прогнозу змісту освітньої програми закладу (зокрема прогнозу оптимального профілю освітньої програми ліцею), актуальних інтегрованих і елективних курсів, дидактичних одиниць і тем в межах навчальних курсів, а також календарно-тематичних планів предметів (курсів), планів-конспектів уроків тощо.

Урахування *інформаційно-технологічного аспекту* допомагатиме розробникам посібника узгодити його зміст з можливостями сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Мова йде про наявність у тексті посібника QR-кодів і посилань на Інтернет-ресурси, використання завдань, які розв'язуватимуться за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, передбачатимуть пошук інформації в Інтернеті.

Компетентнісний аспект. Процес підготовки педагогічних працівників до прогнозування змісту загальної середньої освіти є складником процесу розвитку прогностичної компетентності вчителя. Ця компетентність визначається автором як «складна й динамічна професійна здатність, що включає взаємопов'язані цінності, мотиви, знання, прогностичні вміння й навички, практичний досвід, які визначають спроможність учителя успішно здійснювати прогностичну діяльність, прогнозувати розвиток об'єктів, які належать до системи загальної середньої освіти» [2, с 70-71]. Здатність учителя прогнозувати зміст загальної середньої освіти є одним зі складників означеної компетентності. Тому в посібнику необхідно передбачити навчальний матеріал і елементи апарату засвоєння, котрі будуть суголосні процесу формування означених вище компонентів прогностичної компетентності.

Методичний (науково-методичний) аспект змістового наповнення означеного посібника тісно пов'язано з компетентнішим. Оптимальним середовищем підготовки педагогічного працівника до прогнозування змісту загальної середньої освіти є система методичної (науково-методичної) роботи школи. Таким чином, постає необхідність узгодження завдань посібника з напрацьованими формами й методами методичної роботи в школі. Особливе значення цей аспект набудуватиме для вчителів тих шкіл, на базі яких здійснюються експерименти всеукраїнського й регіонального рівнів.

Структура посібника складатиметься з текстового й позатекстового компонентів [1]. У текстовому компоненті буде подано основний, додатковий (витяги з нормативно-правових документів, зразки прогнозів змісту освіти, цитати з наукових текстів) і пояснювальний тексти посібника. Позатекстовий компонент посібника міститиме апарат орієнтування (загальний зміст, рубрикацію, глосарій і бібліографію), ілюстрації (насамперед, схеми, діаграми й графіки, котрі відобразатимуть прогнозну інформацію), апарат засвоєння (контрольні запитання, тести, практичні й творчі завдання, пам'ятки тощо).

Список літератури

1. Беспалько В.П. Теория учебника: Дидактический аспект / В.П. Беспалько. - М.: Педагогика, 1988. - 160 с.
2. Пузіков Д.О. Прогнозування розвитку загальної середньої освіти: рівень учителя / Д.О. Пузіков // Український педагогічний журнал. - 2018. - № 3. - С. 61-74.
3. Пузіков Д.О. Теоретична модель прогнозування розвитку загальної середньої освіти / Д.О. Пузіков. // Український педагогічний журнал. — 2017. — № 4. — С. 128—137.
4. Топузов О.М. Дидактична прогностика в контексті теоретико-методичного забезпечення створення сучасного підручника / О.М. Топузов // Проблеми сучасного підручника зб. наук. праць / [ред. кол.; голов. ред. О.М. Топузов]. - К. : Педагогічна думка, 2014. - Вип. 14. - С. 12-20.